Első évfolyam. 1875. 25. szám.

Felelős szerkesztő:
HALÁSZ IMRE.
Szerkesztőségi iroda:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4).

Kéziratok vissza nem küldetnek.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Szétküldés körüli panaszok a szerkesztőségnek küldendők be.

ESTI KIADÁS.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

Budapest, hétfő, január 25.

Kiadó-tulajdonos:
HALÁSZ IMRE.
Kiadó-hivatal:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4.)

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:
helyben és vidékre { Egy évre .. 20 frt | Félévre .. 10 „ | Negyedévre .. 5.— | Egy hóra ... 1.80 } frt.
Egy szám ára 6 krajczár o. é.
Hirdetések a kiadóhivatal által árjegyzék szerint számittatnak

Előfizetési felhivás
a
KÖZÉRDEK
czimü
POLITIKAI NAPILAPRA.

A „Közérdek" hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész iven, hétfőn s ünnep utáni napokon mint esti lap, legnagyobb féliven, tehát mindennap megjelenik.

Előfizetési feltételek.

Budapesten, házhoz hordva és vidékre, postán küldve:
Egy évre . . . . . 20 frt. | Negyedévre . 5 frt — kr.
Félévre . . . . . 10 „ | Egy hóra . . 1 „ 80 „

Az előfizetési pénzek a „Közérdek" kiadóhivatalába (egyetem-utcza 4. szám) intézendők.

Gyüjtőknek minden tizre egy tiszteletpéldány jár.

Vidéki előfizetések legczélszerűbben postai utalványnyal eszközölhetők.

A „KÖZÉRDEK" KIADÓ-HIVATALA
(FRANKLIN-TÁRSULAT egyetem-utcza 4. sz.)

Szerbia és Ausztria-Magyarország.

Budapest, jan. 25.

A szerb skupstina holnap összeül. Ez alkalomból talán nem lesz fölösleges a szerb ügyek állásával foglalkoznunk és jeleznünk egyszersmind a magyar szempontot, melyből a szerb ügyek megitélésénél kiindulunk.

A szerb ügyek állásának ismertetésére előre kell bocsátanunk két tényt, mert ezek a szerb skupstina közelebbi magatartására lényeges befolyást fognak gyakorolni.

A német félhivatalos „Schlesische Presse" és a bécsi „N. F. Presse" legujabban megerősitették azon mult heti czikkünkben foglalt állitásunkat, mely szerint a császári találkozások alkalmával a párisi szerződés minden egyes pontjának magyarázatára nézve a három északi hatalom közt közös megállapodás jött létre, mely mind a román kereskedelmi szerződés kérdésében, mind a podgoriczai ügyben, a hatalmak actiójánál kiindulási pontul szolgált. Nehány magyar lapban e tény ellen felhozott dementi személyes indokokból származott és a félhivatalos német lap közleménye által, eléggé meg van czáfolva. A másik tény, melyről még meg kell emlékeznünk, a félhivatalos „Fremdenblatt" és a „Correspondance hongroise" amaz összhangzó tudósitásai, melyek szerint Oroszország Milan herczegnek azon reményét fejezte ki, hogy a legujabb szerb kormányválság Szerbia külpolitikáját nem változtatta meg, mert a lelépett kabinet külpolitikája az északi hatalmak helyeslésével teljes mértékben találkozott.

E két ténynyel ama szerb politikai pártnak, mely a Skupstina többségét képezi és a Zumics miniszteriumot támogatja, mindenesetre számolnia kell. Jól értesült lapok azt állitják e pártról, hogy Ausztria-Magyarország iránt még nagyobb bizalmatlansággal viseltetik, mint a Porta iránt, mert attól fél, hogy birodalmunk magához akarja ragadni Szerbia missióját keleten és Török-Szerbia és Bosnia annectálását tüzte ki magának czélul.

Ha csakugyan léteznek az illetékes szerb politikusok körében ilyetén aggodalmak, akkor ez csak azt bizonyitja, hogy a szerbek nem ismerik a helyzetet, melyet Ausztria-Magyarország számára az alkotmányos dualisticus rendszer teremtett. Monárchiánkban a politikai ügyek vezetése, Ausztriában a német, Magyarországon a magyar nemzet kezei közé van letéve. Tehát mind két nemzetnek érdekében áll a dualisticus rendszer föntartása, s igy mindkét nemzet elfordulna olyan törekvésektől, melyek a monárchia különböző nemzetiségei közt létrehozott egyensulyt felbonthatnák, és igy a dualistikus rendszer föntartását kérdésessé tennék. Tegyük fel, hogy Ausztria-Magyarország elérte volna a czélt, melyre a szerb kormánypárt állitása szerint, törekszik.

Tegyük fel, hogy sikerült volna Bosniát és más török-szláv tartományokat a monarchiához csatolni. Mi lenne ez eseménynek természetszerü következése? Az, hogy Cislajthánia nem tarthatná tovább kezét Dalmátián és az, hogy Magyarország vagy kénytelen lenne megsemmisiteni Horvátország autonomiáját vagy pedig egy nagy kiterjedésü szláv állammal állana szemben, mely ha egy külháboru alkalmával el akarna szakadni a magyar koronától, szakadásában magával ragadhatná Magyarország jelenlegi délszláv területeit is. De eltekintve ez eshetőségektől már magában az uj szerb-horvát conclomerátum létezése megsemmisitené a dualisticus rendszert és helyette a trialismus-t léptetné életbe, melyből önkényt következnék Csehország teljes autonomiájának elismerése és a dualisticus rendszernek föderalisztikus rendszerré való átalakulása. Legyenek meggyőződve a szerbek, hogy olyan tervek, melyekkel ma az osztrák-magyar kormányt vádolják, csak akkor fognának talán forraltatni, ha a dualistikus rendszer megbuknék és az osztrák-magyar monarchia föderalistikus alapokra lenne fektetve.

Azért ha a szerbek nem a szenvedély, hanem a józan ész szavára hallgatnának, Ausztria-Magyarország dualistikus rendszerében felismernék a garantiát, hogy birodalmunknak jelen alakzatában nem áll érdekében magához ragadni Szerbia missióját, sem annectálni a török-szláv tartományokat.

A magyarok nem becsülik túl erejüket, és megelégesznek azzal, ha a magyar államot, ugy a mint van, consolidálhatják. Nem áll érdekükben terjeszkedni, vagy Szerbiát és Romániát abban megakadályozni, hogy benső állami életüket kifejtsék. A Porta még mindig elég erős arra, hogy a vazall államok tulságos ambitióját, — mely nagyon fiatal népek tulajdona, — féken tartsa. Ausztria-Magyarország egyedüli feladata a rendet és békét saját határain belül fönntartani. Ha pedig a szerbek az európai békét akarnák megzavarni, akkor a fentebb emlitett tényekből láthatják, hogy hasztalanul fáradoznak.

—

A podgoriczai ügyben a Porta elfogadá azon inditványt, hogy a montenegróiak elleni vizsgálat Piperiben, a török tanuk kihallgatása pedig Spucban történjék.

—

Az Arnim-pör tárgyalása a másod folyamodásu biróság előtt nagyon érdekesnek igérkezik. Arnim védője e hó 22-kén kapta meg az elsőfolyamodásu törvényszék itéletét, melyben Bismarcknak még több rendbeli, eddigelé nyilvánosságra nem hozott levelei foglaltatnak.

—

Tegnap minisztertanács tartatott, melynek tárgyalásai körülbelül két órát vettek igénybe. Tárgyai voltak a kormány előterjesztései a költségvetés tárgyában, és Zichy József közlekedési miniszter jelentése az államvasutak kérdésében.

—

A képviselőház mai üléséről reggeli lapunkban hozunk tudósitást. Most csak azt emlitjük meg, hogy az ülés legérdekesebb mozzanatát kétségkivül Csernátony interpellatiója s a miniszterelnöknek erre adott válasza képezte a keleti vasutügyben. Az interpellatióra Sigl bécsi gyáros ismert vallomása az Ofenheim pörben s a „Közérdek"-nek ez alkalomból hozott czikke adott alkalmat az „Ellenőr" szerkesztőjének. Az interpellatióra s az ebben lapunk ellen szórt mérges kifakadásokra majd bővebben visszatérünk.

—

A pénzügyminiszteriumban Ghyczy Kálmán pénzügyminiszter elnöklete alatt a főispánok részvétele mellett tegnap conferentia tartatott a kataster tárgyában.

—

A honvédelmi miniszter és a honvéd hadparancsnokság közti differentiák, mint már irtuk a miniszterelnök közvetitésével végleg kiegyenlittettek. E differentiák tudvalevőleg a katonai szolgálati szabályok kérdésével állották kapcsolatban. Mint halljuk a honvédelmi miniszter és a honvéd hadparancsnokság közti differentiákban rejlő elvi kérdések kapcsolatban ezen szolgálati szabályok végleges elfogadásával akként oldattak meg, hogy ezentul a honvédségi adminisztrátió kérdései törvény szerint a honvédelmi miniszter, s minden katonai fegyelmi ügyek a honvéd főparancsnokság jogkörébe tartozzanak. S ha e szerint fegyelmi ügyekben a honvédelmi miniszterhez történnék is felebbezés, ez csak annak megitélésére szoritkozhatik, hogy vajjon fegyelmi ügy-e a kérdés vagy közigazgatási? A szolgálati szabályok részleteire vonatkozólag a „Pester Lloyd"-ban a következőket olvassuk:

Az 1868-iki védtörvény értelmében a honvédsereg gyakorlatai-, szolgálati szabályzatai- és egyáltalában összes szolgálati viszonyainak a közös hadseregéivel összhangban kell lenniök. Tudvalevőleg a közös hadseregnek szolgálat- és gyakorlatszabályzatai három nagy kötetben foglaltatnak, melyek hemzsegnek a szakkifejezésektől. Ennélfogva e szabályzatoknak forditása vagy inkább átültetése nem volt könnyü munka, főleg, mivel a magyar terminologiát előbb meg kellett teremteni. A honvédminiszteriumban éveken át dolgoztak a magyar szabályzatokon. A közös hadsereg uj szabályzatainak egyszerü forditása nem felelhetett meg a czélnak, mert a viszonyok különböző voltát is számba kellett venni. Igy p. tekintettel kellett lenni arra, hogy a honvédminiszter nem katonai személy s ennélfogva vele szemben a katonák tiszteletnyilvánitásai nem lehetnek ugyanazok, miután idegen hatalmak nagykövetjeinek is dobszó nélkül tisztelegnek a katonák s ez utóbbi el is fogadtatott; továbbá egészen el kellett hagyni a közös hadsereg szabályzatainak oly hadcsapatok és tiszti fokozatokra vonatkozó intézkedéseit, melyek a honvédseregnél elő nem fordulnak. Az emlitett módositásoktól eltekintve a honvédségi szabályzat a közös hadseregével azonos.

—

Az ipar és kereskedelmi érdekek támogatása czéljából, különös tekintettel a küszöbön álló választásokra, a fővárosi polgárság tegnap d. e. gyülést tartott a redoute-teremben, Érczhegyi elnöklete alatt. Egymásután beszéltek Márkus, Horn Ede, Ráth Károly és Mátyus Arisztid; hangsulyozták, hogy iparkereskedelmi politikánk fölötte hiányos, vámügyi rendszerünk pedig bénitólag hat az ipar fejlődésére. A jövő választásnál oly egyéneket kell képviselővé választani, kik áthatva e tudattól, szakismerettel párosult buzgalommal működnének a közbajok orvoslására.

Ennek eszközlése végett a gyülés 100 tagból álló bizottságot küld ki, melynek feladata a) a választási mozgalmat organizálni a gyülésben kifejtett alapelvek szerint; b) a jelöltségeket elfogadni s proklamálni; c) fölvilágositani a fővárosi választó polgárságot az uj választási törvény hatálya iránt s idejében figyelmeztetni őket a veszélyre, mely választási jogaikat adónemfizetés esetén fenyegeti; d) felhivás szerkesztése az ország összes törvényhatóságaihoz, melyben felszóllittatnak, hogy a választási mozgalmat lehetőleg gyorsan s a polgárság ipar- s kereskedelmi érdekeire tekintettel organizálják. A gyülés ezután megválasztotta a százas bizottságot, mely nagyrészt kereskedőkből áll s d. e. 12 órakor feloszlott.

A Deák-párt értekezlete.

Budapest, jan. 24.

A Deák-párt tegnapi értekezlete nagy fontosságu volt. A párt tagjai oly nagy és szép számmal jelentek meg, minőben talán csak a párt legfényesebb napjaiban valának együtt. Feltünt azonban, hogy Lónyay gr. a távollevők közt volt, bár köztudomásu, hogy egyben és másban a pénzügyi helyzetet illetőleg a jelenlegi kormánytól eltérő nézetei vannak.

Ghyczy és Bittó kimeritőleg szóltak a helyzetről, a legközelebbi teendőkről, a kormány és országgyülés legközelebbi feladatairól feszült figyelemmel és hazafias resignatióval és élénk helyesléssel hallgatta előterjeszteiseiket a párt nagy zöme. E feladatokat ismerjük, s e feladatokkal egyetértünk mi is. Somssich, Zsedényi, Prileszky, Tavaszy Wahrmann jelezték nagy részben ismeretes külön álláspontjaikat, — de sem helyeslésre, sem támogatásra nem találtak, s Ghyczynek igen könnyü volt azokra válaszolnia.

Az értekezlet főérdeke Sennyey körül összpontosult. Ha a báró ur azt akarta elérni, hogy „érdekes" legyen, — azt teljes mérvben elérte. De tegnapi fellépése keserü csalódást tartalmazott Sennyey bárónak azon nagyszámu tisztelőire nézve, kik a multban nem valának vele egy véleményben, kik ma sincsenek vele egy álláspontban azon egyszerü okból, mert Sennyey ez ideig a mesék boszorkányainak féltékenységével őrizte kincsét; jelezte, s elég nyomatékkal s talán tulzott önbecsérzettel is, mely a követeléstől sem volt ment több alkalommal, — hogy neki van egy „kincse", de a szerény halandó elől nagy ovatossággal elzárta láthatását mindez ideig; azért hát nem csoda, ha igen kevesen vannak a Sennyey álláspontján, — s a kik reá esküsznek is, s a kiket az ujjainkon előszámlálhatunk, azok sem a Sennyey „álláspontjára" vagy „programmjára" esküsznek, hanem a nevére, a melylyel csatába menni, egy határozott irányt, egy nagy és létező tekintélyes pártot megdönteni nem lehet.

Sennyeynek sok személyes tisztelője volt s van a Deákpártban is, s ezek igen kellemetlenül csalódtak tegnapi fellépésén. Hogy valaki a kormánynyal szemben eltérő álláspontot foglaljon el, az teljesen szabad és jogosult; de addig, mig valaki egy pártnak a tagja, a mely pártnak van kormánya, ha ezen kormány eljárása iránt aggodalmai vannak, az első forum, hol azok érvényesitését megkisértenie kell — maga a párt. Bittó, Ghyczy és gr. Péchy felszólalásai ez irányban teljesen correctek valának, s az a szenvedélyes hang, melylyel Sennyey b. ezen felszólalásokat (melyek a párt állásának teljesen helyes felfogásából származtak), „visszautasitá," inkább a személyes ellenszenv, mint az ügybuzgalom jellegét viselte magán. Sennyey b. tegnapi fellépése és magatartása reánk azon impressiót teszi, hogy reá a Deák-párt nem számithat, s hogy maga Sennyey sem tekinti a Deák-pártot azon tényezőnek, melylyel aspirátióit valósithatná.

Használt-e fellépés b. Sennyeinek és az ügynek, mely még összegöngyölitett zászlajára állitólag ki van tűzve? — azt itélje meg Sennyey maga. Mi sem correctnek, sem loyalisnak, sem opportunusnak nem tartjuk ezen eljárást, mely bonyodalmakat igen könnyen okozhat, de mely a helyzet dominálására nem vezetne.

Tehát szerdán lesz a nagy nap, midőn a zászló kibontatik. A nemzet bizonyára igyekezni fog élni addig, hogy meghallhassa a honmentő eszméket Sannyeytől és Ürményi Miksától.

Az értekezlet lefolyása következő:

Gorove elnök megnyitván a tanácskozást, bejelenté, hogy a párt tagjai egyik minapi értekezletök alkalmával elhatározván, hogy a párt vezérének Deák Ferencznek egy albummal kedveskednek, mely a párt tagjainak arczképét foglalja magában, miután az album elkészült, azt a kör igazgatójával, Kovách Lászlóval, a párt vezérének átnyujtotta. „Deák — ugymond — a ragaszkodás és tisztelet e jelét meghatottan fogadta, s megbizott bennünket, hogy jelentenők ki a pártnak ez iránti őszinte köszönetét, s azon ohaját, hogy a párt őt barátı emlékében ezután is tartsa meg."

A mai értekezlet tárgya az államköltségvetés és illetőleg a pénzügyi bizottságnak erre vonatkozó jelentése.

Ghyczy Kálmán pénzügyminiszter erre terjedelmes beszédben részletesen előadta a pénzügyi helyzetet, melyet olvasóink a pénzügyi bizottság általános jelentéséből ismernek. A helyzet ecsetelése után előadta azon már szintén ismert körülményt, hogy a folyó évre a hiány 25 milliót tesz, s hogy ebből csak 12 milliót vél a kölcsönből még rendelkezésre álló összegből fedezendőnek, a többit vagyis 13 milliót a jövedelmek fokozása, illetőleg adófelemelés által kell fedezni; ha most e 13 milliót nem ily uton fedeznők, mely a deficzitnek e részét végleg elenyészteti, hanem pl. kölcsön utján, akkor a jövő évben már 22 millióra növekednék e teher, s a nehézség nagyobb lenne. Ezután részletesen előadta, mit már a bizottság tárgyalásaiból ismernek olvasóink, hogy az adók felemeléséből és részint az uj adókból egyenként minő összegeket vár be. Beszédét e szavakkal végezte: Ezek azok, a miktől én az államháztartás egyensulyának helyreállitását várom és remélem, én más eljárási módot nem tudok, tenni nem akarok és nem fogok.

Sennyey Pál b. A miniszter előterjesztésének czélja az volt, nézete szerint, hogy álláspontját mondja el tájékozásul az iránt, hogy az általános vitánál a kormány nézete tudva legyen. Uj inditványnyal a miniszter a már tudva levőn kivül nem lépett fel; a mai értekezlet tárgya tehát csak az, elfogadja-e általánosságban, az államköltségvetést. A mi a fő kérdés, az a fedezet kérdésénél fog feltétetni. Nem kivánja mutatni ezuttal az értekezletet, csak annyit jegyez meg most, hogy a pénzügyminiszter előterjesztése után sem oszlottak el oggodalmai a pénzügyi helyzetre és a pénzügyi politikára nézve, a többit majd a házban mondja el.

Zsedényi a pénzügyeknél kiindulni szokott nézeteinél fogva feleslegesnek tartja felemliteni, hogy pénzügyi kérdésekben soha a pártkérdést nem tekintette

---

A MÁSOK PÉNZE.

REGÉNY.

Irta: GABORIAU ÉMILE.

Francziából forditotta: ZICHY CAMILLA

I. Az élő fabábok.

XIII.

Favoral asszony tapasztalásból beszélt. Saját kárán tanulta meg, hogy még biztosabban, mint a csüllő kiáltása, férjének füttye zivatart jelent.

S épen ez este, több oka volt a rettegésre, mint máskor.

Minden szokásától eltérve, Favoral Vincze ur, aznap nem jött haza ebédre, s a „Kölcsönös hitelbank egy szolgájával izente meg, hogy ne várják.

Kulcsa nemsokára megfordult a zárban, az ajtó megnyilt, a pénztárnok belépett és megpillantva fiát:

— No bizony! örvendek, hogy itt találom, kiálta gúnyos nevetéssel, mely nála a legmagasabb harag kifejezése volt.

Favoral asszony remegett.

Maxence, ki még a lefolyt jelenet benyomása alatt volt, kinek szive még hevesen dobogott, mig szemei könybe lábadtak Maxence nem válaszolt.

— Valószinüleg fogadása tartja, folytatá az apa, látni óhajtja, meddig tarthat türelmem? . . .

— Nem értem — rebegé a fiatal ember.

— Bizonyosan nélkülöznie kell most azon pénzt, mit azelőtt nem tudom honnan keritett, mert a mint látom üzletről-üzletre megy és adósságot csinál — vászonkereskedőknél, szabóknál, ékszerészeknél . . . Persze! Hisz ez legegyszerübb! Nem keresni semmit és utolsó divat szerint öltözni, aranyláncokat fitogtatni, s igy persze arra kényszerül az ember, hogy csaljon . . .

— Apám én soha meg nem csaltam senkit!

— Igazán! Hát mit csináltál azon kereskedőkkel, kik épen ma nyujtották be nálam számláikat? . . . Mert a lunkban irodámban merészkedtek engem felkeresni . . . Légyottot adtak egymásnak, tömegesen érkeztek, azt remélve, hogy igy rám ijesztenek. Azt feleltem nekik, hogy ön nagykoru, s hogy semmi közöm dolgaihoz. Ezt hallva, szemtelenkedni kezdének és hangjuk oly kiabálássá fajult, hogy a szomszéd szobákig elhatott. Thaller báró, igazgatóm, e perczben arra ment a folyosón. Azon hitben, hogy a heves vita valamely részvényes által idéztetett elő, belépett, mint a hogy jogában áll. Ekkor természetesen kénytelen valék, bevallani . . .

Saját szavai hallatára ugy neki bőszült, mint valami ló csöngetyüi csengésére.

S mind jobban felháborodva, magánkivül folytatá:

— Épen ez volt az, a mit hitelezői óhajtottak. Azt remélték, hogy megijedve a lármától, rögtön fizetni fogok. Ez csak oly rászedés, mint más, és most azonfelül divatos is. Valamely sehonnai bitangnak hiteleznek, s mikor már jól megnőtt a számla, elviszik a családfőhöz és azt mondják: Pénzt vagy botrányt idézünk elő! Azt hiszi-e, hogy magának, kinek egy vörös fillére nincs, hogy magának hiteleztek? Az én zsebemre spekuláltak, az én tárczámra, mert gazdagnak hisznek. Magának hallatlan áron szolgáltatták át portékáikat és nekem kellett volna kifizetni a kilenczven frankos nadrágokat, a negyven frankos ingeket és hatszáz frankos órákat. . . .

Maxence, szokása ellenére, ez egyszer nem is mentegetődzék.

— Minden tartozásomat ki fogom fizetni, szólt egyszerüen.

— Maga! . . .

— Szavamat adom!

— És miből, ha szabad kérdenem?

— Fizetésemből.

— Tehát van fizetése?

Maxence elpirult.

— Annyi, a mennyit gazdámtól kapok, felelt.

— Milyen gazdájától.

— Azon épitész, kinél Chapelain ur szerzett . . . alkalm . . .

Favoral ur fenyegető mozdulattal szakitá félbe:

— Kiméljen meg hazugságaitól, szólt megvetőleg. Jobban vagyok értesülve, mint ön hiszi. Tudom, hogy csaknem egy hónappal ezelőtt megsokalva lustaságát, szégyenteljesen elcsapta önt. . . .

A szégyenteljes tulzás volt.

Tény, hogy Maxence, midőn öt napi távollét után egy szép reggel munkájához visszatért, szokott helyén helyettest talált.

— Más alkalmazást fogok keresni, mondá.

A düh egy leirhatlan kifejezésével vállat vont Favoral ur.

És addig nekem kellend fizetnem, kiálta dörgő hangon. Tudja-e mivel fenyegetődznek hitelezői? Hogy pörbe idéznek. Elvesztenék biztosan; azt ők igen jól tudják, de azt remélik, hogy vissza fogok riadni a botrány elől. Mert ez még nem elég. Arról beszélnek, hogy a törvényszék előtt panaszt fognak emelni. Azt állitják, hogy ön szemtelenül rászedte, megcsalta őket, hogy az ön által vásárolt tárgyak korántsem voltak használatára szánva, hanem hogy ön nyomban, potom áron eladogatta őket, csakhogy pénzhez jusson. Az ékszerész bizonyitékát birja, hogy ön az ő boltjából egyenesen a zálogházba ment, elzálogositva egy órát és láncot, mit az ékszerész akkor adott el önnek. Ez a dolog a fenyitőtörvényszék elé való. És mindezeket igazgatóm, Thaller báró előtt mondották el.

Irodaszolgámhoz kelle folyamodnom, hogy kiutasithassam őket a szobámból. Azonban, midőn künn valának, Thaller báró igen érthetően nyilvánitá abbeli kivánságát, hogy az egész piszkos dolgot csendesen elintézve óhajtja látni. És igaza van. Tekintélyem, két ilyen jelenetnek ellent nem állhatna. Mikép lehessen bizni oly emberben, kinek fia alávaló csaló és szédelgő. Mikép lehessen egy milliomokkal rendelkező pénztár kulcsát bizni oly emberre, kinek fia a fenyitőtörvényszék padjain hurczoltatott meg! Ez annyit akar mondani, minthogy kegyelmetekre vagyok szorulva. Annyit jelent, hogy becsületem, állásom, vagyonom tőletek függ. A meddig neked tetszeni fog az adósságcsinálás, addig én azoknak fizetésére leszek hárhoztatva.

Maxence összeszedve bátorságát, megszólalt;

— Kegyed néha igen szigoru volt irányomban, azonban magaviseletemet ezuttal még menteni sem fogom. Esküszöm, hogy ezentul nincs mitől félnie . . .

Favoral ur gunyosan hahotázott.

— Nem félek semmitől, felelt kiméretten. Ismerek egy biztos módot, mely könnyelmüségtek előtt meg fog védeni. És azt használni fogom . . .

— Ismételten biztositom, édes atyám, hogy el vagyok határozva . . .

— Oh hérem! mentsen fel koronkénti megbánásának meghallgatása alól . . .

Gilberte kisasszony előlépett.

— Én kezességet vállalok, szólt, Maxenceért . . .

Atyja nem engedé, hogy beszédét folytassa.

— Elég, vágott szavába keményen. Nézz a magad dolga után, Gilberte. Veled is van közlendőm . . . majd rád is kerül a sor . . .

— Reám, édes apám?

— Igen!

Két, háromszor fel s alá járt a szobában, mintha felindulásának időt akarna engedni a csillapodásra, azután keresztbefont karokkal megállva leánya előtt:

— Tizennyolz éves vagy, szólt, tudniillik ideje már, hogy jövődről gondoskodjunk. Igen előnyös házasság ajánlkozik számodra . . .

A leány összerezzent, s lángvörösre gyulladt arczczal visszatántorodott:

— Házasság! ismétlé a végtelen meglepetés hangján.

— Igen, még pedig olyan, mely megnyerte tetszésemet . . . .

— De atyám, én nem akarok férjhez menni . . .

— A fiatal leányok mind azt mondják, s alig mutatkozik kérő, el vannak ragadtatva. Kérőm huszonhat éves gyerek, de nagyon csinos, szertetetreméltó, szellemdús, ki a világban igen szivesen látott egyéniség s szép szerepet játszik a társaságban...

— Édes apám, ismétlem magának, hogy nem akarok megválni édes anyámtól . . .

— Természetesen . . . Egyszersmind igen értelmes ember, ki ismerői véleménye szerint nagyszerü állásra s vagyonszerzésre van hivatva. Daczára annak, hogy már is gazdag, mert a leghiresebb ügynökségnek egyik főtényezője, mégis a szegény ember szorgalmával folytatja váltóüzleti mesterségét. Ha azt mondanák róla, hogy évenként százezer tallért keres, azon sem csodálkoznám. Felesége hintón fog járni, opera-páholylyal fog rendelkezni s gyémántokat, toilletteket fog birni, csak ugy mint Thaller báróné.

— Oh! Mit törődöm én ilyenekkel!

— Ez rendén volna. Szombaton bemutatom neked . . .

De Gilberte nem volt azon fiatal leányok egyike, kik gyöngeségből, félelemből, oly dologba bocsátkoznak, melyből aztán nincsen többé menekülés.

Minthogy az ügynek mindenesetre vitára kelle kerülnie, inkább rögtön keresztül ment a bajon.

— Teljesen szükségtelen a bemutatás, édes atyám, jelenté ki határozottan.

— Mért?

— Hisz megmondtam már; mert nem akarok férjhez menni.

— És ha én meg akarom.

— Mindenben kész vagyok az engedelmességre, ezt az egyet kivéve . . .

— Ebben az egyben, ugy, mint minden másban! Vágott szavába mennydörgős hangon a Kölcsönös hitelbank pénztárnoka . . .

És sötét, fenyegető tekintetét végig jártatva nején és gyermekein:

— Ebben ugy mint minden másban! ismétlé, mert itt én vagyok az ur, és arra végre is megtanitlak benneteket. Igen, megtanitlak, mert beleuntam végre ebbe az állapotba, családomat mindig tekintélyem elleni lázadásban látni . . .

És eltávozott, az ajtót oly durván csapva be maga után, hogy az ablakok is megrendültek belé.

— Hibázol édes leányom, ha igy ellenszegülsz apád akaratának, rebegé a gyönge Favoralné.

E szavak lényege az, hogy a szegény asszony meg nem foghatá, miként utasithatá el leánya magától az egyetlen lehető módot, mely őt a legszomorubb existentiából kiragadhatá.

— Mutattasd be magadnak a fiatal embert, szólt ujra. Ki tudja, tán megtetszik neked.

— Meg vagyok győződve, hogy nem fog tetszeni . . .

Oly hangon s oly kifejezéssel mondá ezt leánya, hogy Favoral asszony lelkében egyszerre egy sejtelem merült fel.

— Istenem, Gilberte, rebegé — kedves leányom, oly titkod volna-e, mit anyád nem ismer? . . .

(Folyt. követk.)

s most örömmel tapasztalja, hogy azok száma szaporodik, kik a jelen budgetnél nézetét osztják.

Pénzügyi nézeteit, melyekkel az államháztartást pénzügyi zavaroktól megóvni igyekezett, a többség nem követte, azonban az események igazolták és igy most is fentartja azt. Ezen nézetből kiindulva arra figyelmezteti a kormányt, hogy programmja szerint menekülést szerezzen a fenyegető veszélyből; ez egyedül adóemelés és kölcsön által el nem érhető. 1873-ban volt adóemelés s ekkor leszállittatott a deficzit, de a jövő évben ismét ugyananynyira emelkedett, mert a miniszterium a régi budget ösvényén maradt. A f. évi szükséglet ugyanazokból ismét hiányt mutat. Szóló további megtakarítások lehetőségére nézve az államerdők, államjavak és bányatermény-készletek rögtöni eladását és a további készlethalmazás megszüntetését javasolja. Utal a diósgyőri vasgyár nagy deficzitjére, mely gyárra az előbbi pénzügyminiszter a ház határozata ellenére folytatta a kiadásokat. Inditványozza; utasittassék vissza a részletes tárgyalás alkalmával a költségvetés a pénzügyi bizottsághoz, hogy az a miniszteriummal együtt ujból átvizsgálván az állam rendes kiadásai és a folyó közjövedelmek közt mutatkozott hiány megszüntetését, kiválólag azon üzleti költségek leszállitása által okvetlen eszközölje, melyek az állam különböző vállalatai és iparműveire nézve javaslatba hozattak, ugy hogy az összes rendes kiadások a most folyó jövedelmekből fedeztessenek. (Mély csend).

Wahrmann Mór: Nem ért egészben egyet a pénzügyminiszter előterjesztésével, nem tartja czélhoz vezetőnek tervezését, a kiadásokat illetőleg nem elég gyökeres, a fedezetnél pedig tulságos megerőltetést vesz czélba. Többször elmondotta e véleményét nyiltan, s nem ellenzékeskedési szándékból mondja, hanem azért, hogy véleménye kimondásával kötelességét teljesitse. A kormányt támogatni kivánja, de a hazát is fentartani akarja.

Bittó István miniszterelnök, mindezek előtt az államháztartás egyensulyának rendezése a főfeladat, ez 1875-ben még nem eszközölhető. A pénzügyminiszter elmondá a módokat, melyekkel a kormány azt elérhetni véli. Első mód a lehető megtakaritások-é; — a kormány a pénzügybizottsággal egyetértve megtette a mit lehetett, de 1875-re ez még nem elég, a deficzit egy részét a kölcsönből, a másik felét uj adókból véli fedezendőnek, ez a második mód. Ez a kormány programmja e kérdésben, s ehhez a kormány ragaszkodik. A mi Zsedényi megtakaritási inditványát illeti, ehez az illető miniszterium költségvetésének részletes tárgyalásánál lehet hozzá szólni.

A kormány megtette javaslatait arra nézve, a mit jónak tart, hogy mi az a jobb, ahhoz nem szólhat, mert nem volt módja még Sennyey b. tanácsát hallani. Ha majd módja lesz meghallani, ott, azon a téren, a hol vele találkozik, megmondja rá véleményét, addig a miről tudomása nincs, ahhoz nem szólhat, (Helyeslés.) A jó tanácsot bárhonnan jöjjön, elfogadja; de most kéri a pártot, fogadja el a kormány javaslatát, nehogy az ország ismét kényszerhelyzetbe jusson, és drága kölcsönhöz legyen kénytelen folyamodni.

E közhelyesléssel fogadott szavakra Sennyey b. válaszolt. Nem levén concrét alakba öntött javaslat, ma nem is szólhat a kérdéshez. Elmondá, hogy a budgetet általánosságban elfogadja. A hazban egyébiránt csak a helyzetre vonatkozó nézeteit kivánja elmondani; csak szerénységből nem akar kétszer szólni itt is, a házban is. A miniszterelnök vádját azonban visszautasitja, mert ő nem akar meglepetéseket készíteni a kormány ellen. Czélja az, hogy nézeteit az ország szine előtt elmondja.

Csak azt kivánta hangsulyozni, hogy óhajtotta volna Sennyey P. b. aggodalmait itt hallani az értekezleten; talán a kormánynak sikerült volna azokat eloszlatni, vagy talán a hallott jó tanácsokhoz hozzájárulhatott volna. (Élénk helyeslés.)

Bittó: Nem vádolt, nem gyanusitott senkit, de ahhoz, amit nem ismer, nem szólhatott. Ennél többet és egyebet nem mondott. (Élénk helyeslés.)

Somssich Pál: Élénk aggodalmai vannak a helyzetre nézve, de azokat itt mondja el, mert itt van helye. Helyesli, hogy a pénzügyi bizottság határozott véleményt nem mond, mert azt a házra bizza. Megtakaritások lehetőségesek ugyan, de azok eredménye ezen évben nem nagy. Kéri a minisztert, adjon programmot arra nézve, hogy 1877-ban a deficzit megszünik, mert erre nézve egy szó sem volt. Ha ez megtörténik, oly áldozatra, melyet józan ember elfogadhat, késznek nyilatkozik.

Ghyczy Kálmán. Maga is azt tartja, hogy a kinek aggodalmai vannak, itt a helye azokat elmondani. Első feladat, hogy az állam jövedelmei 12 millióval fokoztassanak, hogy a deficit töröltessék, erre czéloznak az adótjavaslatok. Egyik nagy feladat, hogy a 153 milliónyi kölcsön convertálása előnyösen megtörténhessék, ez pedig ugy eszközölhető, ha Magyarország megmutatja, hogy pénzügyét rendezni komolyan akarja, és ebben áldozatoktól sem riad vissza. A mi a vámszerződéseket illeti, ez nemcsak Magyarországtól, nemcsak az egyik féltől függ, hanem azoktól is, a kikkel köttetett, s különben is ez évre eredménye nem lehet; igy van a dolog a nemzeti bank kérdésével is. Oly terheket, melyeket a józan ember el nem fogadhat, nem javasol, nem kivánja lekoppasztani az embereket mint Somssich mondá; tagadja azt is, hogy az adók elviselhetlenek, bár elismeri, hogy sulyosak.

Kerkápoly. A miniszter csak az iránt akar tisztába jönni, hogy a további eljárásra nézve az ut rendeztessék, s abban ő a miniszterrel egyetért, valamint arra nézve is, hogy a kölcsönből a fedezetre csak 12 millió vétessék, és a többi megtakaritásokon kivül jövedelmi fokozással történjék, habár a részletekre nézve megjegyzései lesznek. A mi Diósgyőrt illeti, kéri a pártot, hogy ne most, hanem később annak idejében itéljen.

Péchy Manó gróf azon nézetének ad kifejezést, hogy az aggodalmak elmondásának itt a helye. Most az a kérdés, hogy általánosságban megszavazzuk-e a költségvetést, mire szónok igennel felel.

Lipthay B, b. Első kérdésnek tartja, azt, miképen vélekedik a párt a fedezet kérdéséről. Hogy micsoda pénzügyi politika követtessék, erről később lehet szó, most a teendő az, hogy a párt álláspontot foglaljon el a fedezet kérdésében. Kéri az értekezletet, tüzessék ki e kérdés, nehogy a nézetek, mint igen megoszoljanak, mert akkor válságnak nézhetünk eléje. Tavaszi a miniszter azon nyilatkozatára hivatkozik, hogy a nemzeti bank 3 hó alatt felállitható, e nyilatkozat valósitására hivja fel, s szavazatát ettől feltételezi.

Ürményi Miksa bejelenti, hogy talán az általános vitánál a házban eltérő nézeteinek ő is kifejezést fog adni, a mit azért kivánt bejelenteni, hogy a kormány meglepetéseknek ne legyen kitéve. (Derültség.)

Prileszky Tádé: már korább megjavasolta a bekövetkezett bajt, akkor nem vették számba. Mint a zárszámadási bizottság elnöke, mondhatja, hogy az erdészeti, államjavak és bányászat kezelésében megtakaritások eszközölhetők. Ha a deficit törlesztve lesz és elenyészetve 1876. decz. 31-éig, akkor megszavazza az uj adókat; de másnemü pénzügyi kezelést kiván. Kéri a minisztert, hozza rendbe a számviteli kezelés rendszerét, akkor illetékekből s más egyebekből, földadóból, megtakaritásokból jelentékeny s több millióra menő jövedelem lesz.

Erre elnök kimondja határozatul, hogy a párt a költségvetést általánosságban el fogadja, Zsedényi javaslatát az értekezlet nem támogatván, annak mellőztét mondja ki.

Az értekezlet esti 9 óra után ért véget.

A budapesti főkapitányi hivatal.

Budapest, jan. 25.

Thaisz főkapitány ur, mint most már bizonyosnak tekinthető, a fővárosi közjegyzői állomások egyikére fog kineveztetni. A főkapitányi hivatal tehát legközelebb megürül. E ténynyel természetesen előtérbe lépa főkapitányi hivatal betöltésének kérdése.

Talán nem is szükséges kiemelnünk, — hogy mi a budapesti főkapitányi hivatalt fontosságra nézve az országban létező legjelentékenyebb hivatalos állomásokkal egy sorba helyezzük. Ha van hivatal, melyet nem szabad az ugynevezett „napdijosztályok“ szempontjából megitélni s melynek társadalmi jelentősége és főnökének a hivatalos rangfokozat létráján elfoglalt positiója közt valóban óriási ür tátong: a fővárosi kapitányság bizonyosan e hivatalok közé tartozik. Ennélfogva a főkapitányi hivatal megüresedése bizonyos tekintetben „esemény“ s mi nem csodálkoznánk, ha a fővárosi ügyekben oly gyakran érvényesülni törekvő clique-szellem és nepotisticus érdek már a hivatal betöltésére nézve is megkezdette volna vakandok-munkáját. Valódi szerencsének tartjuk, hogy ez állomás betöltése a belügyminisztertől függ, a ki, — azt hiszszük — a személy megválasztását illetőleg a tárgyilagos eljárás tekintetében nagyobb garantiát nyujt egy meglehet turbulens gyülésnél. A belügyminiszter ur bizonyára megfontolandja azt, hogy itt nem egy — a fogalmazói állomással külsőleg egyenrangu - - hivatalról, hanem oly fontos positió betöltéséről van szó, melytől sok esetben 300 ezer ember biztonsága s jólléte függ.

Valószinünek tartjuk, hogy a belügyminiszter már szemelt ki magának egy határozott rendőri talentumot, ki természetes hivatottságával alapos tanulmányokat egyesit e valóban nem könnyü szakban. Egy a régi bureaukratismus iskolájában nevekedett egyéniség aligha volna képes megfelelni azon állomásnak, melynél a gyors elhatározás, a személyes initiativa, az erély, a bátorság, representálási képesség oly szokatlan mértéke kivántatik meg. Megvesztegethetlen szigort, éjjel s nappal fáradhatlan kitartást, a nemes ambitiónak oly fokát követeljük mi a fővárosi rendőrség főnökétől, mely felfogva hivatása horderejét csak a közönség jólléteért buzog s az ügyért, mely reá bizatott, egész egyéniségét a mérlegbe veti. Szóval oly állomás betöltéséről van szó, melyről azt szokta a magyar mondani: hogy itt ugyancsak ember kell a gátra!

Budapest, jan. 25.

Az „Ellenőr“ és a „M. Ujság“ a békésmegyei kortes-kérvényt megbukása után is erősen védik. Az előbbi azt akarná bebizonyitani, hogy a jobboldal az uj választási törvénynyel önmagát fogja leverni a jövő választásokon; szerinte a választási összeirások siettetése a „népnek“ válik javára, (a „nép“ alatt az Ell. kizárólag azon baloldalt érti, melyet exekutióval kényszeritenek adóhátraléka befizetésére azért. hogy a jobboldal ellen szavazhasson). Ha csakugyan igy áll a dolog, ugyan mit fog mondani otthon a balold. választó, hogy képviselői a parlamentben oly öngyilkos taktikát üznek, mint a képviselőház tegnapi ülésén? Ha a választók összeirásának siettetése az exequált baloldali szavazóknak szolgál előnyére; miért szavazott tegnap az ellenzék, Tisza Kálmán vezérlete alatt a békésmegyeiek halasztási kérvénye ellen?

Nem hallgathatjuk itt el azon észrevételünket sem, hogy a t. ellenzék már jó ideje egyeben se töri fejét, mint a jövő választásokon; ez képezi egyedüli gondját a sajtóban és a parlamentben egyaránt, a helyett, hogy önző pártérdekét egy időre hazafiasan elcsititaná s az ország sulyos helyzetében arra irányozná figyelmét, miként lehetne a közbajokon segiteni. Ugy látszik, hogy könnyebb s hálásabb munkának tartja a választások előtt már egy évvel erélyesen megkezdeni a korteskedést, mint az államférfias munkát. Nem mulik el egy nap, hogy az ellenzéki sajtó sovár pillantásokat ne vessen a választások jövőjébe. Az Ell. ma is biztatja a nemzetet, hogy ne türje tovább a jobboldali urak uralmát, „a választói jog lábbal tiprását“ stb.

Ugyanaz a hang, mint a milyet az 1872-ki választások előtt már hónapokkal hallatott az ellenzéki sajtó. — Vigyázzon, hogy a választó nemzet annak idején ugyanazon viszhangot ne adja rá, mint 1872-ben.

A „M. Ujság“ — mit sohse hittünk volna — a kincstár érdekei mellett emel szót! mert szerinte a szélsőbal csak azért kérte a névszerinti szavazást, hogy lássa az ország, kik akarják a kincstárt megkárositani az által, hogy az ellenzéki megyéknek nem engedik meg, a választók összeirását ad graecas calendas halasztani. Ime! most sül ki az uj választási törvény bűvös hatása: még a szélsőbaloldaliakat is kész adófizető állampolgárokká teszi, a mennyiben ezek azért óhajtanának a választók összeirásával késni, hogy módjuk legyen az adófizetést is — halasztani a kincstár érdekében!

A „Hon“ végre eljutott azon meggyőződésre s azt nyiltan ki is fejezi, hogy az 1867: XII t. czikkben foglalt közjogi kiegyezés nem rontotta s nem rontja meg államháztartásunkat, hanem a vám- és kereskedelmi szerződés jelen alakja s a közvetett adókra nézve Ausztriával kötött egyezményeink vannak káros hatással pénzügyeinkre. Aztán igy folytatja:

Az államadóssági járulékot egy évtizedig aligha apaszthatjuk; a hadi költségeket aligha nagy mérvben leszállithatjuk — ha csak lefegyverezni hazánkat nem akarjuk. Átkosnak tartjuk ez állapotot, de a lefegyverzést és örök békét Magyarország nem kezdheti, ha a körülötte lévő, zajongó népek és ellenséges nagy hatalmak ellenkezőleg cselekesznek. És épen ezért, a fentebbiekből foly az is, hogy államháztartásunkban az egyensulyt legnagyobb részben a hadügyi és államadóssági kiadások tekintetbevétele nélkül kell helyreállitanunk. Ennyiben a jobboldalnak adunk igazat.“

E nézetével a „Hon“ legalább annyira eltávozott pártja hétéves politikájától, a mennyize közeledett a helyzet s a pénzügyi bajok valódi okainak felismeréséhez.

A „P. Napló“ szóról-szóra azt irja, hogy „örülne neki, ha a podgoriczai ügyben irott czikkei némi hatást gyakorolhatnának a törvényhozó testületre“. Legyen meggyőződve a „Napló“ hogy ezt elhittük volna neki, ha ki nem irja is.

—

A „P. Lloyd“-ban egy, a politikai küzdelmektől távolabb álló deákpárti egyéniség az ország pénzügyi helyzetével foglalkozik s noha sulyosnak találja azt, de kétségbeejtőnek egyátalán nem. Szerinte a Deák-pártnak nincs oka elcsüggednie azon, hogy államháztartásunkat nem rendezhetné s az ellenzék közgazdasági s pénzügyi programm-képtelenségének kellene oda dobni az országot. Czikkiró következő szempontokat emeli ki pénzügyeink javitására nézve:

Nagy értéket képviselő vasutainkat lassankint igen hatályos eszközökül alkalmazhatjuk e czélra. Czikkiró biztosan tudja, hogy a mult nyáron Londonban egy consortium alakult, mely a magyar államvasutakért 12 millió font sterlinget, azaz 130 millió forintot igért. — Ez maga csaknem elég lenne a 153 milliós kölcsön fedezésére. De ha e vagyonától az állam semmikép nem akarna megválni, ott vannak az osztrák államvasut vonalai. Az engedélyokmány szerint az államnak 1887-ben jogában áll ezekből a szeged-temesvári vonallal együtt mindazokat visszaváltani, melyek a társaságnak 1854. jan. 1-én eladattak; az állam csupán járadékjegyeket ad értök, melyek az utolsó hét év átlagos jövedelmét képviselik. Aztán a dohány-monopoliumnak bérbeadásával, rögtön 50—60 millió állna az állam rendelkezésére s azonfelül évi bevételei ezen jövedelmi ágban is emelkednének. A só termelést is magánosok kezébe kellene adni; ezzel is körülbelül 30 milliót s fokozott jövedelmet nyerhetne az állam!

—

A „N. P. Journal“ a főváros iparos és kereskedelmi köreiben megindult választási mozgalmakról szólva, kiemeli, hogy parlamentünkben csaknem kizárólag a nagy és középbirtok s az ügyvédi testület van képviselve, mig az ipar és kereskedelemnek alig van képviselője. Ezen egészségtelen viszonyon a jövő képviselőválasztásoknak okvetlenül segitniök kell. Azért tartja a N. P. J. jogosultnak az emlitett actiót. De figyelmezteti a mozgalom intézőit, hogy óvakodjanak a kasztszellemtől, például egy külön „polgári párt“ alakitásától, mert az ily kisérlet nagyon „szászpolitika“ izü lenne. Aztán nyelvi politikát sem szabad üzniök az illetőknek; a vezériránynak jó magyar nemzeti jelleműnek kell lennie.

Irodalom.

Időszaki sajtónk 1875-ben. A „Vas. Ujságban“ — mint minden évben ugy az idén is — Szinnyei József szemlét tart időszaki sajtónk jelen állása felett. Érdekes összeállitásának összevont átnézetét a következőkben adjuk:

	1874 elején.	1875 elején.	
I. Politikai napilapok	15	17	+ 2
II. Politikai hetilapok	26	25	— 1
III. Vegyes tartalmu hetilapok	2	2	
IV. Egyházi és iskolai lapok	22	22	
V. Szépirodalmi és vegyes tartalmu lapok	10	11	+ 1
VI. Humorisztikus lapok	4	6	+ 2
VII. Saklapok	36	46	+ 10
VIII. Vidéki lapok (nem politikai tartalommal)	41	48	+ 7
IX. Hirdetési lapok	5	5	
X. Folyóiratok	32	49	+ 17
XI. Vegyes mellék-lapok	15	15	
Összesen:	208	246	+ 38

Az első magyar hirlap 1780. jan. 1-jén jelent meg Pozsonyban (Ráth Mátyás „Magyar Hirmondó“-ja). Pesten 1806. jul. 2-án indult meg az első magyar hirlap („Hazai Tudósitások,“ szerk. Kultsár István.)

1830-ban 10 magyar hirlap és folyóirat jelent meg.

1840 elején 26 magyar lap volt hazánkban.

1847-ben 33.

1848—49-ben 80 magyar hirlap jelent meg.

1850 elején 9 lap adatott ki magyar nyelven.

1854 márcz. 5-kén, mikor a Vasárnapi Ujság megindult, ezzel együtt 20 magyar hirlap és folyóirat jelent meg.

1861 elején 52. 1862 elején 65. 1863 elején 80. 1864 elején 70. 1865 elején 75. 1866 elején 80. 1868 elején 140. 1869 elején 163. 1870 elején 146. 1871 elején 164. 1872 elején 198. 1873 elején 201. 1874 elején 208. 1875 elején pedig összesen 246 hirlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven.

Ezenkivül megjelenik német nyelven 78, szláv nyelveken 30, román nyelven 12, héber nyelven 1, olasz nyelven 2; ez idő szerint tehát a magyar korona területén megjelenik összesen 369 hirlap és folyóirat.

Ujdonságok.

Hivatalos. *Kineveztettek:* Kecskeméthy Sándor a gazdászati és erdészeti számvevőséghez I. osztályu számtisztté; — Markó István felső-bibertárnai kémlészszé.

Pályázatok: aljárásbirói állomás Csik-Szeredán; — járásbirói állomás Kaposváratt; — postamesteri állomás bácsmegyei Glozsánban; — irnoki állomás a jászberényi törvszéknél; — VJI. osztályu adótiszti állomás a debreczeni pénzügyigazgatóságnál.

Királyné ő felsége a szép és dusgazdag lady Dudleynak, kit a világkiállitás ideje alatt ismert meg, s a ki nagy előzékenységgel használta fel királynénk Whigt szigeti tartózkodását — viszonzásul egy pompás magyar négyes fogatot küldött közelebb ajándékul Angliába. A kocsi és a szerszámok mind magyar divatuak.

A bécsi udvari bál határidejét tovább btették két nappal. Nem huszonnyolczadikán, mint eleintén tervezve volt, de harminczadikán fog megtartatni, s ezzel az udvar farsangi ünnepélyei be is fognak fejeztetni.

Halálozások. Tinkovai idősb Matskási Pál, Kolozsmegye alispánja, hosszas betegeskedés után, tüdőszélhüdés következtében élete 58-ik, boldog házassága 28-ik évében folyó hó 22-én Kolozsvárt elhunyt. Kiterjedt család gyászolja benne a szeretett rokont. — Kalocsán meghalt Nehiba János püspök végelgyengülésben élte 81-ik évében. 1868 ban tartá aranymiséjét. Béke poraikra!

Farsang. Folyó hó 30-án, esti 8 órakor az alakuló „Eötvös“ betegsegélyző-egylet javára az ujvásártéri Strausz-féle ház diszteremében táncvigalom fog tartatni. Belépti jegyek: személyjegy 1 frt, családjegy 2 frtjával válthatók a népszinház-kávéházban (ujvásár-tér 1. sz.)

Felolvasás. A budai lövöldében hetenként tartanak felolvasásokat, melyek főleg a tudományok népszerüsitését czélozzák. A legközelebbi keddi (26), felolvasások tárgyai: 1. A táviró, tartja Póra Ferencz tanár. 2. Légzés és vérkeringés, tartja dr. Appl Lajos.

Az egészségtelen házak kiüritésének kérdése folyton foglalkoztatja a hatóságot. — Mint minden sürgős dologban, itt felette lassu az intézkedés s az egymást érő rendeleteken kivül alig van egyéb eredmény. Mint értesülünk, a Lipótvárosban közelebb 220 egészségtelen ház becsukását rendeli el az elöljáróság.

Emberhullás volt ma reggel a Budavárba vezető utakon. Tiszteskoru matronák s marczonaarczu hadfiak terültek el egymás mellett; teherrel megrakott szolgálók s könnyen lépdelő uracsok bukdácsoltak. S miért? Mert az időjárás szives volt egy kis ónazót küldeni a fagyos járdára s más oldalról a budai hatóság nem volt szives az utakat felporoztatni. Mintha csak emléknapokat akarna ületni az illetékes elöljáróság a járókelőkkel: ugy hulltak halomra honvédeink, mig a bástyát megközelitniök sikerült.

Magyar nevek — Bécsben. Nem épen kellemetes meglepetés, hogy a bécsi törvényszék által közelebb hazárdjáték miatt elitéltek között a főkolomposok magyarok, vagy legalább nevük az. Az egyik Pártényi Antal, a másik Teney József; a játékban résztvevők 50, a részvényesek 300 frt birságra iteltettek.

Gyülés. Tegnap a budapesti közszolgák önsegélyző egylete közgyülést tartott Berger közuti vasuti hivatalnok elnöklete, egy kapitánységi tisztviselő s hat konstabler segédlete mellett. A tagok rettenetes zsivajjal ejték meg a választást; a bizalom a mult év tisztviselőiben központosult.

A tegnapi nőegyleti álarczos bál a redout termeiben ha volt is oly népes mint a mult vasárnapi álarczos bál, kevésbé volt gazdag az álarczosokban, s éjfél után csaknem séta-hangversenynyé változott át. A vig elem, noha meg voltak stereotyp alakjai, majdnem egészen hiányzott, s ebből származott, hogy az emberek az étteremben keresvén a viditó elemeket, Terpsichorétól Bachushoz szegődtek, s a pinczéreket zaklatták az álarczosok helyett.

Uj társulat alakult „Orion általános állatbiztositó egylet“ firma alatt, mely tegnap tartá alakuló gyülését a Hungária szálloda 4. emeletének egyik szobájában. Korelnök Tutzingeni Tichtl Ferencz volt. A szónokok hangsulyozták a társulat létokát és létjogát; megejtették a választásokat s egykori nagy dividendák kéjei reményében eloszlottak. A résztvevők közül felemlitjük gróf Batthyány Zsigmond (elnök), gróf Festetich Pál (alelnök), gróf Csáky Gyula, báró Splényi Béla, báró Hirschfeld Arthur urakat.

Táviratok.

Madrid, jan. 23. Katonai körökben azt állitják, hogy a király amnestiát ad a carlistákhoz pártolt tiszteknek, azok kivételével, kik az ellenség elől megfutamodtak. — A sevillai herezeg Alfonso király pártjához csatlakozott. — A lovagrendek, a hidalgók, valamint a pracconisált egyházfők eskületétele királyi leiratok által ismét behozattak és a főtanácsok és municipiumok ujbóli szervezése elrendeltetett. Az elnököket, illetőleg maireokat a kormány fogja kinevezni.

Peralta, jan. 22. A király egy beszédében, melyet Biscaya és Navarra lakosságához intézett, hangsulyozta, hogy ő a békét nagyon óhajtja. Trónralépte egészen az ő óhaja szerint vérontás nélkül történt. „Ha ti ellenszegültök, — mondá — ugy szükségképpen harczolunk. Ha a monarchia érdekében harczoltok, ugy a dynastia képviselőjét, ha a katholika-hitért, ugy a katholikus királyt látjátok bennem. Az egyház ellen elkövetett sérelmeket orvosolni fogom. Én alkotmányos király vagyok, és az maradok. Békét nyujtok és ti jóllétet és szabadságot fogtok élvezni.“ — A hadsereghez tartott beszédben a király önmegtagadást és erélyt kiván, nem dicsőségért, hanem a békéért. „Elleneink spanyolok. Ha szavaimat félreértik: harczolni fogunk, Az isten megóvja azokat, kik a békét óhajtják és a haza ellen nem harczolnak.“

Páris, jan. 24. A bonapartista paduai herczeg kandidáltatott Seine et Oise departementben; választási programmjában azt mondja, hogy ő tisztelni fogja MacMahon hatalmát, de ennek megszünte után visszaköveteli a nemzetnek a kormányforma meghatározása iránti jogát. A baloldal véleménye a senatus-törvényről megoszlott, de mégis elhatározta annak második olvasására szavazni.

Róma, jan. 24. Minghetti-nek egy tervezete a dohány-kezelőséggel kötendő egyezmény létrehozataláról szól, mely az $18^{75}/_{76}$ évben lejárandó két sorozatkötelezvényt a kormány költségére törlesztene s e helyett uj 1882/83-ban lejárandó kötelezvényeket nyerne. Ezen művelet tehát, melyet a kezelőségnek a kormány előterjesztett, 100 millió visszafizetésének elhalasztása. A dohány-kezelőség közgyülése f. hó 27-ére hivatott össze, hogy ezen előterjesztés felett tanácskozzék. — Garibaldi ma éjjel Civitavecchiába érkezett, és d. u. 2 óra 40 perczkor ide érkezik.

London, jan. 24. Kingoley kanonok meghalt. — Lipót herczeg ujabban nem vérzett, de nagyon gyenge.

Róma, jan. 24. Garibaldi ma délután ide érkezett, a városi képviselet syndicusa és a munkás egyletek által fogadtatott s a lakosság által élénken üdvözöltetett. Tökéletes rend uralkodik.

Bécs, jan. 25. A „Montagsrevue“ egy hosszabb czikkben a podgoriczai ügyet és a főbb mozzanataiban elintézettnek tekinthető konfliktust a Porta és Montenegro közt tárgyalja és azt mondja, hogy ezen a diplomatiai közvetités által elért kompromissum, a két állam nemzeti és politikai ellenkezésének kérdéseit meg nem oldja, Montenegrónak államjogi viszonya Törökországhoz ingadozó bizonytalanság marad. A „Montagsrevne hangsulyozza, hogy a most elért eredmény a három északi nagyhatalom egyetértésének ujabb értékét és jelentőségét mutatja az európai béke esélyeit illetőleg, a Berlinben kezdeményezett és Pétervárott végbe vitt megoldás eleinte valóban komolyabb és fenyegetőbb jelentőséggel birt, a keleti ügyeket illetőleg.

—

Bécs, január 25. (Előbörze). Hitelrészvény 223.75. M. hitelrészv. 200.—. Lombard 129.25. Által. épitő bank 23.—, Magy. földhitel 68.50. Angol-osztrák 129.—. Államvasp. 294.—. Uniobank 101.—. Angol épitő bank 37.—. Lanyha.

Bécs, január 25. (Megnyitás.) Hitelrészvény 223.75. Angol-osztrák 131.—. Kevéssé szilárd.

Berlin, jan. 24. Lombard 233.50. Romániai 33.—. Államvasut 536.50. Hitelrészvény 408.—. Meglehetős élénk.

Frankfurt, jan. 24. Évjáruléki papir 64.—. Lombard 156.90. Magyar sorsjegy 170.50. Osztr. hitelr. 204.90. Osztr. államvasp. részv. 68.60. Évjáruléki ezüst 68.90. Galicziai 215.50. Szilárd.

A közönség köréből.*

*Válasz.***

A „Közérdek“ mutatvány-számában „Többen“ aláirással hozzám intézett interpellátióra.

A rágalmazó gyanusitásnak bélyegét magán hordó névtelen felszólalásra csakis állásom és az érdekelt közönség iránti tekintetből következőkben válaszolok.

I.

Valótlanság az: mintha én a M. Szigeten alapitani szándékozott orosz tápintézet létesitéséhez akár magam, akár mással szövetkezve „collectát“ gyüjtöttem volna; valamint valótlanság az is: mintha az adakozásokból gyült pénzből, és a létrehozni óhajtott tápintézet javára rendezett hangverseny jövedelméből egy házastelek vásároltatott volna.

A rágalmazó gyanusitás alapjául vett tényállása a következő:

A megyei orosz lakosság értelmiségének — a közbizodalmat nálamnál nagyobb mértékben birt tagjainak kezdeményezésére a belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályok alapján ha jól emlékszem 1868. márczius hónapban alakult olvasókör, a közművelődés előmozditására irányzott feladatához képest, elhatározta: hogy a föld népe fiainak a művelődéshez juthatást megkönnyitendő, más felekezetek példájára M.-Szigeten tápintézetet létesitend. E czélra való tekintettel egy állandó lakház megszerezhetésére az alakuló-gyülésen a kör nehány tagja tett is aláirási ajánlatot, melyek azonban a mint legalább én tudom nem realizáltattak — az ajánlott összegek nem fizettettek be.

A létesiteni szándékolt tápintézet javára 1869. év farsangján rendezett hangverseny már meglehetősen sikerült és jövedelmet mutatott fel, melynek mennyiségét én meghatározni nem tudom, de ugy emlékszem, hogy az annak idejében közzététetett.

Arról, hogy e czélra a megyében adományok gyüjtettek volna, nincsem tudomásom, magamról határozottan állitom: hogy én semminemü gyüjtést nem tettem.

Egyébiránt miután a kör ügyeinek vezetésére a közbizodalom nem engemet hivott meg, hanem egy más köztiszteletü férfiut kért fel, kinek vezetésére ez idő szerint százezerek erkölcsi fejlesztése van bizva; és miután a kör megválasztott pénztárnokát a kör mindennemü pénzének személyes felelősség melletti kezelésére közgyülésileg felhatalmazta;

itten én csak azt érzem kötelességemül nyilyánitani: hogy én sem a körnek, sem a tápintézetnek semminemü pénzét nem kezeltem; és annak kezelésére befolyást sem gyakorolván erről semminemü kimutatást nem közölhetek.

A felvetett házvételre nézve a következőket mondhatom:

A M.-szigeti 252. sz. tkjkvi belsőség 1868. év nyarán árverezés alá kerülvén, én azt mint magán ember megvettem, és mivel még a kör alakuló gyülésén hangsulyoztatott, — egy állandó helyiség szerzésének szüksége, és erre tétettek a fenntebb jelzett nem realizált aláirási ajánlatok, — én pedig az általam megvett belsőséget a kör által megjelölt czélra alkalmasnak itéltem, annak átengedését a körnek felajánlottam. Minthogy azonban a vételárt sajátomból kellett kifizetnem, a kör részéről a vételárba nekem egy fillér sem fizettetvén, és miután anyagi helyzetem az odaajándékozást nem tette lehetővé: az általam megvett belsőség-tulajdonom maradt és csakis nevemre irathatott.

II.

Azon állitás, mintha a provisorium idejében házamnál orosz kaszinót tartottam volna, melyből a magyar nyelv ki lett volna tiltva, szintén valótlanság.

A provisorium alatt semminemü kaszinót sem tartottam házamnál. Hanem igenis a fentiek szerint 1868. évben alakult olvasókörnek anyagi szerény helyzetére való tekintetből — magán lak som két szobáját engedtem át állandó ingyen használatul. De ezen olvasókör alapszabályai minden nyelv kényszert határozottan tiltván, ez a körben nem is létezett.

És igy azon állitást: mintha azok, kik a körben a magyar nyelvet használták, büntetéspénzt fizettek volna — tendentiosus rágalomnak nyilvánitom.

Popovits Jenő.

* Az e rovatban közlöttekért a szerkesztőség irodalmi felelősséget nem vállal.

** Az „interpellátiót“ utánközlött t. lapok ezen válasznak felvételére tisztelettel kéretnek.

Nemzetgazdaság.

Értéktőzsde. *(Glatz, Holzwarth és Schubert budapesti és bécsi bankházától.)*

Budapest, jan. 25-én. Nyomott külföldi jegyzések következtében az előbörze lanyha; osztr. hitel 224.80—224, m. földhitel $69^1/_2$—70. — A déli börze eleinte szintén lanyha; osztr. hitel 224, földhitel $69^1/_2$—70, tak. és elől. kezdetben $51^1/_2$ tartv. zárlat 51.75—52. — Kötés előfordult budapesti malomban 625, molnár és pékek 229. Anglo 21, dijsorsjegy $82^3/_4$ szőlő dézsma $73^1/_2$. Zárlatkor javult a hangulat, osztr. hitel 224-en élénken keresve.

—

Bács-Bodrogh t. e. megyékbe kebelezett Kernyaja községnek megengedtetett, hogy évenként május hó 12-én és októb. hó 6-án egyelőre helypénzszedési jog nélkül, országos vásárt tarthasson.

—

Pályázat rétmivelési és gazdasági gépkezelési szakmunkára. A kereskedelmi m. kir. miniszterium részéről, egy rétmivelési és egy gazdasági gépkezelési szakmunkára, m. évi 3077 sz. a. mártius 30-án kiirt pályázat, miután egy pályázati munka sem mutattatott be, — ezennel megujittatik. A pályázati határidő 1875. évi deczember hó 31-ike. A pályadij mindkét müre nézve egyenkint 600 ft. o. é. A jutalmazott mü a miniszterium tulajdona marad, s a „Gazdasági könyvtár“-ban fog megjelenni. A munkák terjedelme mintegy 8 tizenhatodrét ivre irányoztatik elő. A rétmivelési mü a szükség szerint megfelelő rajzokkal ellátva tárgyalja a természetes rétek kezelését, — a mesterséges rétek készitését, a drainirozást és öntözést a különböző idevágó müveleteknek hazai viszonyaink szerint meghatározandó költségvetése minden egyes eszközésnél külön kiteendő lévén. A gépkezelési mü ismertesse a gazdaság okszerü vezetésénél megkivántató gazdasági gépeket, megfelelő rajzokkal illustrálva. Adja elő azok helyes kezelését és jelölje ki a használatban forgók közől legczélszerübbeket. Ismertesse azokat, melyek nálunk kevésbé vagy épen nem használtatnak, de czélszerüségüknél fogva kivánatos, hogy elterjedést nyerjenek. Jelölje ki a beszerzési legjobb forrásokat, figyelemmel az árakra. A müvek idegen kézzel irva jeligés levél kiséretében a megállapitott határidőn belül a földmivelés, ipar és kereskedelmi m. kir. miniszteriumhoz nyujtandók. Csak általánosan jó mű fog jutalmaztatni A pályadijat nem nyert müvek 1876 év végeig visszavehetők.

Felelős szerkesztő: Halász Imre.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.